

УДК 811.111

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СЛОВСПОЛУЧЕННЯ У МОВІ ФРАНЦУЗЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ПРЕСИ

Оксана Карпа

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79001*

Стієке словосполучення є невід’ємним компонентом публіцистичного стилю мовлення. Серед жанрів публіцистики виділяють так звану “спортивну журналістику”. Фрази сучасної спортивної журналістики французької мови описують внутрішній світ героїв, їхню зовнішність, створюють іронію у викладі, надають мові офіційного характеру, вдало передають перипетії спортивних подій тощо. Використання стійких словосполучень у сучасних заголовках привертає увагу до викладу.

Ключові слова: спортивна журналістика, стійке словосполучення.

З усіх функціональних стилів, виділених і досліджуваних сучасною лінгвістикою, прямим нащадком риторики є публіцистичний стиль, що чітко вичленується авторами більшості класифікацій. І. Г. Гальперін поєднує в це поняття стиль газетних статей, стиль ораторський і стиль есе. Дослідник вважає, що поняття “публіцистичний стиль” охоплює мовні здобутки різних жанрів, об’єднаних комунікативним завданням [1]. На думку В. Н. Вакурова, публіцистика об’єднує в собі використання двох начал: раціональне та емоційне, що знаходить вираження у визначеному поєднанні двох підструктур цього виду творчості – науково-соціальних та емоційно-образних [2, с. 15]. Якщо для художніх текстів відступи від норми – одна з ознак стилю, то для мови газети вони сприймаються як доречні лише в тих жанрах, які за всім комплексом мовних параметрів наближаються до художнього мовлення. Це стосується нарису, фейлетону, політичного памфлету та ін. Газета демонструє мінливість стильових різновидів літературної мови, відображає ті семантичні зсуви, що відбуваються в мові. У газеті виявляється тенденція до зближення усної і писемної норм мови. У мові публіцистики можна виявити елементи, характерні, як для офіційно-ділового, наукового, так і розмовного стилів мовлення. Про це яскраво свідчать синонімічні ряди слів, що асимілюються газетним середовищем. Наведемо приклади деслівних фразем (v.+n.), взятих зі шпальт французької преси. Аналіз засвідчує, що ці сполуки є одними з найпоширеніших у мові газети.

А	В
<i>mettre à contribution mettre à profit faire usage tirer profit</i>	<i>filer un coup de main donner un coup de main venire en aide venire en secours</i>
<i>profiter; utiliser</i>	<i>aider</i>

Фраземи *mettre à contribution*, *mettre à profit*, *faire usage*, *tirer profit* належать до наукового стилю мовлення (А). Розглянуті вирази мають спільні дієслова-ідентифікатори *profiter*, *utiliser*. Фраземи *filer un coup de main*, *donner un coup de main*, *venir en aide*, *venir en secours* властиві розмовному стилю мовлення (В). Витлумачити зміст цих виразів можна за допомогою дієслова *aider*. Проте дієслово *aider* не передасть усіх особливостей семантики кожного з виразів. Отже, явище синонімії дає невичерпні можливості уникнення стилістичних недоречностей у доборі лексики. У цьому зв'язку функції мови в пресі неоднорідні. Залежить це від газетного жанру (комунікативна функція виходить на передне місце в інформації, повідомленні, експресивна – у репортажі, імпресивна – у публіцистичній статті).

Серед жанрів публіцистики виділяється так звана спортивна журналістика. Спортивна журналістика виробила свої композиційні прийоми. На відміну від статей на політичну, соціально-побутову тематику, спортивний коментар повинен залучити читача до атмосфери спортивних змагань, пробудити в ньому певні емоції, враження, а звідси – вживання відповідних мовних засобів. Лексика спортивних репортажів є динамічною. Аналіз засвідчив, що в спортивних репортажах часто використовують стійкі словосполучення. Вони роблять виклад цікавішим, влучнішим.

Серед спортивних термінів значну кількість становлять вирази, утворені за допомогою дієслова *faire*: *faire du vélo*, *faire du ski*, *faire du ping-pong*, *faire de l'athlétisme*, *faire du cheval*, *faire de la natation*, *faire du canotage*, *faire les poids et les haltères*, *faire du camping*, *faire la gym*.

Словосполучення: *faire l'impression*, *apporter son lot de violence*, *faire débat*, *faire preuve*, *gagner son premier Grand Chelem*, *reprenre la place*, *accuser le coup*, *marquer un but*, *mettre en doute*, *mettre fin* та інші є семантично нейтральними.

У спортивних коментарях знаходимо словосполучення з дієслівним елементом *remporter*: *remporter le succès*, *remporter le tournoi*, *remporter le premier titre*. У виразах *arracher la victoire*, *arracher le derby* семантику сполук підсилює дієслово *arracher*. Іменниковий елемент *la victoire* входить до складу таких словосполучень, як *décrocher la victoire*, *arracher la victoire*, *chanter victoire*.

Наведемо приклад: *les Tchèques, menées par Petra Kvitova nouvelle N. 2 mondiale et vainqueur du Masters à Istanbul, ont arraché la victoire à l'issue du double qu'ont remporté Hradecka et Pechke Petra Kvitova, impeccable dans son refile de leader du haut de ses 21 ans, a guidé la République tchèque vers sa première victoire en Fed Cup depuis son indépendance en 1993 face à la Russie dimanche à Moscou [3].*

Аналіз текстів спортивних репортажів засвідчив, що значну кількість виразів становлять образні словосполучення: *mettre la charrue avant les boeufs*, *tirer au sort*, *mettre un genou à terre*, *lancer sur de bons rails*, *retomber dans dans ses travers*, *faire la fine bouche*, *donner de l'appétit*.

Особливістю мовлення спортивної французької преси є велика кількість слів англійського походження: *faire du camping* (займатися туризмом), *revenir au score* (зрівняти рахунок), *nager le crawl* (плавати кролем), *réaliser un penalty* (реалізувати пенальті). Наведемо приклад:

Penalty village est un jeu de foot dans lequel tu dois réaliser des penalty dans le temps limité. Il faut marquer un maximum de but (tu auras un objectif) pour jouer il faut sim-

plement rester appuyer sur le bouton KICK jusqu'à ce que tu trouves la position adéquate pour tirer et mettre un but [4].

На думку лінгвістів, “саме в ХХ ст. в мові з'явилося найбільше неологізмів, які увійшли в найрізноманітніші сфери, у тому числі і в термінологію футболу” [5, с. 41].

Сучасна спортивна журналістика виявляє чималий інтерес до внутрішнього світу героїв, їхнього життя. Наведемо приклади:

L'attaquant Ahmet Dursun, les milieux Nihat, Ibrahim, et l'Allemand Munch, 'au famuleux pied gauche apporte en particulier une remarquable touche technique [6].

J'ai acquis de l'expérience et j'ai beaucoup plus de chance devant le but, "estime Pascal Surtout Pascale Nouma, qui avait clos le score, est devenu la véritable idole de cette enceinte de 26 000 supporters chauffés à blanc [6].

Вище наведено приклади дієслівних фразем *clure le score* (закрити рахунок матчу, завершити гру) і *apporter une remarquable touche technique* (ноліншувати техніку гри, внести пожвавлення до гри). У виразі *apporter une remarquable touche technique* образність створює іменник *touche* (дотик, доторк). У цьому випадку це образ уміння, майстерності, кмітливості.

Для опису своїх героїв автор уживає чимало словосполучень, де наявне метафоричне переосмислення: *véritable idole chauffé à blanc, pied gauche, apporter une véritable touche technique* [6]. Ад'єктивні фраземи *chauffé à blanc, pied gauche* характеризують героя, змальовують його психологічний портрет. На думку Д. Н. Прилюка, саме в “публіцистиці дія оціненості набуває відкритого, інтенсивного характеру” [7, с. 11].

У мові газети, зазвичай, уживають прості часові форми – *Présent, le Passé composé: Guy Lacombe qui ont fait le plein, douze points obtenus, qui ont fait le plein, douze points obtenus sur douze, au détriment de Toulouse (2 – 0), Bordeaux (2 – 0) et Lyon (1 – 0)* [6].

У створенні образності беруть участь і лексика, і звуки, і граматики. Наведемо приклад, у якому наявний повтор звуків: *pour en faire faire bien, on devra afficher nos meilleurs dispositions, tant mentalement, physiquement, tactiquement, que techniquement* [6].

Мова газети покликана висвітлювати певні події, іронізувати їх. Г. Солганик зазначає: “Різке розмежування позитивного і негативного, світла і тіні, а звідси поділ мовних засобів на позитивні й негативно-оцінні, закріплення їх у цій функції становить відмінну властивість газетно-публіцистичного стилю” [8, с. 10].

Фраземи публіцистики можуть мати іронічний характер: *ce n'est pas première fois que Landreau file un coup de main à l'adversaire malgré lui* [6]. Вираз *filer un coup de main* іронічно змальовує ситуацію, акцентуючи на невмілій грі футболіста, який ніби-то підігрує своєму супротивнику. Дієслово-ідентифікатор *aider* у цьому випадку не передає би так яскраво іронію перипетій футбольної гри.

Простежимо, як змінюється фразеологічна форма в сучасних заголовках. Великий обсяг прагматичного потенціалу образних ідіом дає змогу автору дуже точно виразити ставлення до розглянутої проблеми, а також допомогти адресату адекватно сприймати отриману інформацію. Саме тому фраземи часто стають ядром заголовка [9, с. 50]. Від назви заголовка залежить сприймання статті. Він може зацікавити читача і, водночас, відштовхнути: “*La prise de bec*” (Сварка), “*La prise de balle*” (Оволодіння м'ячем) [10]. Для створення іронічної ситуації автор уживає заголовки, в основі яких – дві різні спо-

луки з однаковим іменниковим елементом *la prise*. Їхні слова-ідентифікатори в цьому випадку не створили б подібної іронічної ситуації.

Сполука *faire du ping-pong, faire du cheval* є в основі заголовків “*Pour faire du Ping Pong dans votre salon...*” [11] та “*Faire du cheval en Camargue*” [12].

Для порівняння наведемо приклади вживання стійких словосполучень у спортивній пресі англійської мови. Аналіз засвідчив, що поширеними є аналітичні конструкції на зразок: *to take a leap, to make effort, to take place, to give a chance, to take into account, to make fortune, to make the start, to make a decision* тощо. Як бачимо, у деяких випадках автори надають перевагу вживанню фразем над їхніми дієсловами-корелятами. Порівняємо: *to take a leap (to leap), to make the start (to start), to make a decision (to decide)*. Наведемо приклади:

Vorskla Poltava also made a huge leap forward having climbed up from 27 th to 24 th place. Dynamo loses positions [13, с. 14].

We earned the belts and made our dreams come true “Klitschko dreams of a bout in Kyiv” [14, с. 14].

Стійкі словосполучення англійської мови детермінують дію в часі, надають їй різкого, динамічного характеру. Названі сполуки є нейтрально семантично забарвлені.

Отже, стійке словосполучення є невід’ємним компонентом публіцистичного стилю мовлення. У мові французької преси виявляється тенденція до зближення усної і писемної норм мови. Серед жанрів публіцистики виділяється так звана спортивна журналістика. На відміну від статей на політичну, соціально-побутову тематику, спортивний коментар повинен залучити читача до атмосфери спортивних змагань, пробудити в ньому певні емоції, враження, а звідси – уживання відповідних мовних засобів. Фраземи сучасної спортивної журналістики описують внутрішній світ героїв, їхню зовнішність, створюють іронію у викладі, надають мові офіційного характеру, вдало передають перипетії спортивних подій тощо. Використання стійких сполук у сучасних заголовках притягує увагу до викладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. <http://xreferat.ru/27/444-l-stilistika-publicisticheskikh-zhanrov.html>
2. Вакуров В. Н. Основы стилистики фразеологических единиц / В. Н. Вакуров. – М. 1983.
3. <http://fr.sports.yahoo.com/06112011/70/fed-cup-irresistibles-tcheques.html>.
4. <http://beejeux.com/penalty+village.php>
5. Гайдовский В. 800 вопросов и ответов о правилах футбола: справочник / В. Гайдовский. – Тбилиси. – 1987.
6. Marianne I. Semaine du 22 ou 28 Novembre / I. Marianne. – 1999.
7. Прилюк Д. М. Публицистичность в журналистике / Д. М. Прилюк // Весник МГУ. – 1973. – № 1. – (Серия X. Журналистика).
8. Солганик Г. Я. Лексика газеты / Г. Я. Солганик. – М., 1981.
9. Дземешкевич Н. И. Фразеологизмы в контексте рубрики. // Фразеологическое значение и контекст / Н. И. Дземешкевич. – Межвуз. сб. науч. трудов. Каплуненко А. М. и др. Иркутск. – 1990.
10. Sports. October 7, 1999.
11. <http://www.iournaldugeekxom/2009/Q5/05/pour-faire-du-ping-pong-dans-votre-salon/>

12. <http://www.camarqueacheval.com/faire-du-cheval-en-camargue.html>
13. Kyiv Weekly. November 11 – 17, 2011.
14. Kyiv Weekly. July 15-21, 2011.

Стаття надійшла до редколегії 04.02.2012

Прийнята до друку 21.02.2012

PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS IN THE FRENCH PUBLICISM STYLE

Oksana Karpa

*The Ivan Franko National University in L'viv,
1, Universytets'ka St., L'viv, 79000*

Phraseological expressions are the inalienable component of publicism style. The sporting comment must engage a reader in the atmosphere of sporting competitions. Our article deals with the word combinations in the “sporting journalism” of the French language. Here, analytical constructions describe the inner life and characters of heroes, their appearance, create irony in exposition, successfully illustrate the peripeteia of sporting events. They are largely used in modern titles.

Key words: publicism style, phraseological expressions.

ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЕ СЛОВСОЧЕТАНИЯ В ЯЗЫКЕ ФРАНЦУЗСКОЙ СПОРТИВНОЙ ПРЕССЫ

Оксана Карпа

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000*

Стойкое словосочетание является неотъемлемым компонентом публицистического стиля речи. Среди жанров публицистики выделяется так называемая спортивная журналистика. Фраземы современной спортивной журналистики французского языка описывают внутренний мир героев, их внешность, создают иронию в изложении, придают языку официального характера, удачно передают перипетии спортивных событий и т. д. Использование устойчивых словосочетаний в современных заголовках привлекает внимание к изложению.

Ключевые слова: спортивная журналистика, устойчивое словосочетание.